

مدیریت کشت گوجه‌فرنگی در گلخانه

بخش نخست

نسرین سیاری
کارشناس ارشد آبیاری و زهکشی

متری متوسط نیروی کارگری حدود ۲۰ ساعت در طول هفته (برای تمام مراحل رشد گیاه) می‌باشد. یک تولیدکننده با استفاده از تجربیاتش می‌تواند این زمان را بکاهد.

حداکثر این زمان در طول انتقال نشاء و برداشت محصول و حداقل زمان در طول دوره رشد گیاه مورد نیاز می‌باشد.

گلخانه‌های گوجه‌فرنگی نیاز به مراقبت و رسیدگی منظم دارند: برخلاف بسیاری از محصولات که در مزرعه کشت می‌شوند و اعمالی نظیر سم‌پاشی و کوددهی و برداشت در یک دوره زمانی ثابت و پس از طی زمان موردنظر انجام می‌شوند، در کشت گلخانه گوجه‌ها به دلیل پیچیدگی سیستم رشد و مسایل بسیاری که ممکن است ایجاد خطا کنند، باید بصورت روزانه مورد آزمایش و رسیدگی قرار گیرند. احداث و نگهداری یک گلخانه مشابه نگهداری و مراقبت از ورود یک گله گاو شیرده به مزرعه سبزیجات می‌باشد.

محیط گلخانه باید استریل باشد:

تصور غلطی که اکثراً دارند این است که همگان تصور می‌کنند که حشرات و بیماری‌ها قدرت نفوذ در گلخانه را ندارند. در صورتی که علیرغم اینکه محیط گلخانه برای محصول بسیار عالی‌تر از محیط بیرون است ولی به همان میزان انتشار آفات و بیماری‌ها زیادتر و با سرعت بیشتری صورت می‌گیرد. به دلیل درجه حرارت و رطوبت نسبی بالاتر حشرات و بیماری‌ها تهدیدی ثابت برای گلخانه‌ها به شمار می‌آیند. بنابراین اعمالی نظیر سم‌پاشی (حشره‌کش‌ها و قارچ‌کش‌ها) بصورت هفتگی در گلخانه انجام می‌شوند.

تولید گلخانه‌ای گوجه‌فرنگی در سال‌های اخیر مورد توجه زیادی قرار گرفته است، خصوصاً به دلیل این که کشت گوجه‌فرنگی در گلخانه ممکن است نسبت به محصولات باغی و یا زراعی سودمندتر باشد. این علاقه ممکن است بر این تصور غلط استوار باشد که می‌توان این محصول را به راحتی در گلخانه پرورش داد، در صورتی که به همان نسبت که قیمت گوجه‌های گلخانه‌ای بالاتر است به همان میزان هزینه‌های کشت این محصول در گلخانه زیادتر می‌باشد. نکات زیر طرحی کلی از کشت گوجه در گلخانه به شما نشان می‌دهد که می‌تواند تصورات غلطی که در این مورد دارید، پاک کند.

این موارد عبارتند از:

۱- کشت گوجه در گلخانه نیاز به مراقبت‌های زیادی دارد که مشابه سایر محصولات مثل پنبه و سویا و یا سبزیجات معمول نمی‌باشد. در واقع یک زارع با تجربه که ممکن است سال‌ها گوجه‌فرنگی را در مزرعه کشت کرده باشد در یک گلخانه بدون آموزش با مشکلات بسیاری برخورد می‌کند.

۲- به دلیل نیازهای خاص این محصول نمی‌توان آن را در یک مدت کوتاه و به آسانی تولید کرد. تولید گلخانه‌ای نسبت به محصولات باغی محدودیت‌های بیشتری دارد زیرا که سلامت و باروری آن باید توسط تولیدکننده تضمین شود.

۳- زمان لازم برای تولید گوجه‌فرنگی نسبت به سایر سبزیجاتی که در مزرعه پرورش داده می‌شوند، طولانی‌تر می‌باشد. بسیاری از اعمالی که بصورت هفتگی بر روی گوجه انجام می‌شوند مانند هرس، تعلیم گیاه بر روی ریسمان، گرده افشانی، اسپری کود و سم‌پاشی به مکان قابل توجهی دارند. برای یک گلخانه به ابعاد ۳×۰/۷۳۶۱

تولید گلخانه‌ای گوجه‌فرنگی در سال‌های اخیر مورد توجه زیادی قرار گرفته است، خصوصاً به دلیل این که کشت گوجه‌فرنگی در گلخانه ممکن است نسبت به محصولات باغی و یا زراعی سودمندتر باشد

تراکم کشت:

استفاده از تراکم کشت صحیح در گلخانه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. تراکم گیاه گوجه‌فرنگی در گلخانه برای هر گیاه ۴ فوت مربع یا ده هزار گیاه برای هر ایکر می‌باشد. مطالعات اخیر نشان می‌دهد که استفاده از تراکم گیاه حدود ۵ فوت مربع تولیدی مشابه تراکم ۴ فوت مربعی دارد، در حالی که در این مورد جمعیت گیاهی در گلخانه کاهش می‌یابد. برای تعیین اینکه چه تعداد گیاه می‌توان در گلخانه کشت کرد باید بصورت زیر عمل کرد:

طول و عرض گلخانه را در هم ضرب کرده و حاصل را بر عدد ۴ یا ۵ تقسیم می‌کنیم. برای یک گلخانه به ابعاد $۳ \times ۰/۷۳$ فوت در حدود ۵۷۶-۴۶۰ گیاه و برای گلخانه ۱×۳ حدود ۵۷۶-۷۲۰ گیاه را می‌توان کشت کرد.

نکته: اگر شما قسمتی از گلخانه را برای سایر اهدافی نظیر انبار و بسته‌بندی استفاده می‌کنید، باید این سطوح را از عدد حاصله کم کرده سپس رقم حاصله را بر ۴ یا ۵ تقسیم کنید.

استفاده از تراکم گیاهی بالاتر، میزان راندمان را برای هر گیاه می‌کاهد ولی بازده در کل برای گلخانه ثابت باقی می‌ماند. (بدلیل سایه اندازی گیاه توسط سایر گیاهان). در اثر استفاده از تراکم بالا هزینه کارگری افزوده می‌شود، همچنین در اثر ازدحام گیاهان به این دلیل که شاخ و برگ گیاه در اثر استفاده از کود و سموم بصورت سرک خشک نشده، توسعه بیماری‌ها بالا می‌رود.

گیاهان را در ردیف‌های دوبله به فواصل ۴ فوتی از مرکز مرتب کنید. فاصله گیاهان در روی ردیف ۴۱-۳۶ اینچ می‌باشد.

رمزهای موفقیت در کشت گلخانه‌ای:

بهترین راه آموختن از طریق تجربیات دیگران است نه توسط اشتباهات خودتان. با دیگر گلخانه‌داران ملاقات کنید و در صورت امکان سوالات‌تان را از آن‌ها بپرسید.

اطلاعاتی که مورد نیاز می‌باشند مطالعه و جمع آوری کنید:

- گوجه‌ها را قبل از کشت به فروش برسانید، برای این کار با خریداران تماس گرفته و مطمئن شوید که محصولات شما را می‌خرند.

- PH متر و EC سنخ بخرید. این وسایل جهت کنترل اسیدیته و هدایت الکتریکی به کار رفته و نسبتاً گرانبه هستند ولی به شما برای اطمینان از محلول غذایی مورد استفاده کمک می‌کنند.

- هر روز با یک گرده افشان الکتریکی یا هر روش دیگری گرده افشانی کنید.

- مطمئن شوید که گیاه شما آب کافی در اختیار دارد. برای پی بردن به این موضوع می‌توان به علائم ظاهری گیاه (پژمردگی و ریزش شکوفه‌ها) اکتفا کرد.

- اجازه ندهید آفات خصوصاً مگس سفید و بیماری‌ها از کنترل شما خارج شوند. سم پاشی و مبارزه بیولوژیکی باید هر هفته از زمانی که گیاه در گلخانه قرار می‌گیرد انجام شود. با حاد شدن مشکل باید دفعات اسپری را افزود.

- اطلاعات و آمار را با دقت برداشت و نگهداری کنید. (علف‌کش‌های مورد استفاده و زمان استفاده، کودهای استفاده شده و مقدار آن‌ها، آب مورد نیاز برای هر روز)

یک زارع با تجربه که ممکن است سال‌ها گوجه‌فرنگی را در مزرعه کشت کرده باشد در یک گلخانه، بدون آموزش، با مشکلات بسیاری برخورد می‌کند

